

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 17. Már. 1787.

A F. Ts. és K. Birodalomból.

A' F. edgyefült Magyar Kancellária' üressen vólta fő Kancelláriusi székibe ült G. Pálfi Károly Ur ö Excellenciája Elő Vice Kancelláriusi székét foglaló Gróf Majláth Ur ö Excellenciája a' múlt hétfőn a' maga hiveségét, az említett Kancelláriához bizonyítván; hivatalához kezdett. — Az előtt való nap pedig, u. m. a' múlt vasárnap Báró Ortzi László Ur ö Excellenciája; mint valóságos titkos Tanácsos, a' maga Fejedelméhez való hiveségét hitével petsétele meg. — Az Orosz és Barkó Hadifergeihez, olly F. rendelés ment, hogy bizonyos Hadi tisztek, és közemberek rendeltessenek azokra a' helyekre, a' mellyeken a' F. Monárkha keresztül fog utazni. — A' F. Ts. és Királyi fő Bankós Társatágnál 30 ezer aranyok téteténekle a' napokban, hogy azokat a' M.

Kersonésusi Consúljának Rosarovitz Úrnak tegyék-
le. — A' Bétsi utzákat seprő már a' mi Leveleink-
ben esmeretes *Kroppenberger* Familiája instála nem
régiben az Udvarnál ; hogy azon nevet más névvel
tserélhetné fel : de ez ezen Familiának megnem en-
gedteték. —

Nem virrad úgy fel az égen a' nap, hogy Béts-
ben ujjab ujjab könyvek, és emlékezetes történetek
ne botlanának - ki a' világra ; és már a' Könyvszer-
zőknek több gondot ad a' Könyv titulussának feltalá-
lása, mind magának az egész Könyvnek írása. Edgy
ollyan Könyvetske forog az áruló aszfzonyok kezé-
ben az ószeren egy néhány naptól fogva ; melynek
ez a' Titulussa. *Kaputzinus Leves*. — más, mely-
nek ez : *A' Bétsiek bolondságának tárháza*, A' na-
pokban, a' F. Ts. és Királyi Palota tornáttzában,
hol a' Monárkha maga szokta beszédni az instáló fo-
kaságnak Leveleit, edgy ollyan köszönő Levélis
adatékbé a' Monárkhának, mely a' Bétsi fogházban
lévő közönség neve alatt illy igéket foglalt magá-
ban : „ A' Bétsi fogjoknak Közönséges társasága
nagy háládatossággal köszönnyük Felfégednek, hogy
a' mi szemérmetségünken annyira segített, hogy
már most illyen társaságban, melyben Grófok, Bá-
rók, Tanátsofok, Birók, Ágenfek vagynak, minden
szemérem nélkül seperhettyük az utzákat. “ Ezen
Levél edgy fogfágban lévő Parokásnak született ha-
mis Agensnek neve allirásával vala beadva. Ebből
meg tetszik: mely nagy némely Bétsieknek bátorfá-
gok, kik még a' Fejedelemmelis tréfálódni mérész-
lenek. — Nem régiben a' fő Tömlötztartó, és egy
Porkoláb, kik eddig a' többi fogjokra vigyáztak, ma-
gokis fogfágba esének ; mert a' Fogházban lévő Le-
anykák között 20 terhedeftenek meg ; kik a' valla-
tás

tás alkalmatosságával többnyire mind a' fő Tömlőtztartóra mutatának. Igazán mondotta vólt Ovidius: *Et Venus ex tota gente tributa petit*; mert ezen mofojgó Isten afzszonynak még a' vas között fülődo bunöfökis adofizetöi.

Erdélyből K. Ajtáról: — „Hát ugyan itt Székely földünkön, mit éreznek némely vadak, és madarak? Karátson előtt, némely helyeken, nagy feregenként fzokatlan, és itt nem látott vad rézék láttattak, és fokáig mulattak, 's azután elmentek. A' rókák, és nyúlak, (kivált az elfök) nappalis a' falú mellé jönnek, és félelmet nem mutatnak, mégis ritkán fogathatnak el a' vadászoktól. A' régi Magyar, és más Irókis a' vadállatoknak hasonló magok vifelélekröl soha jót nem irtanak, és nem jövendöltenek. Azonban a' vadak' hűfát mégis drágán kell venni. Egy nyúl, melyet ezelött 7 Krajtzáron gyakorta meglehetett venni most 8. garafonis elment. Egy tsászar madár most négy annyi áronis, u. m. 4. garafon kél. Egy nyúl - bör 10 kr, melyet ezelött egy póltránis vehettünk: mely fzerént, itt most minden megdrágodott. De

Hogy a' Székely nemzet mind egyebütt, mind Háromszék Vármegyében mostanfág nagyon szaporodott; bizonyos. A' vitézlo rend népefedéfét tudjuk a' Regementek' Prothokollumaiból. Az Uri, és Nemes (értsed a' nem Katona, 's adót nem fizetöket; mert külömben a' Székely - Katona mind igaz Nemes) Rend, 's ezeknek szabad parasztyaik, egyefztendötöl fogva t. i. minekutánna 1785 - ben megfzámláltattak, mennyivel szaporodtak Háromszék Vármegyében, meg tudjuk már nagy érdemü *Hertelendi Kapitány* (Magyar Országi Nemes Hazafi)

Urtól, kiis ezen tartománybéli születtek, és holtak: meg számlálását e' folyó hónapnak elején végezé el.

Hogy minden részben Hazánk, és a' F. Ts és Királyi Örökös Birodalmok a' pénznek más hatalom alá való vitelétől ment lehessen, azon szorgalmatoskodik a' F. Monárka, hogy a' gyapjú és gyapot (pamut) fonás minden Tartományjaiban, nevezetesen Magyar és Erdély Országokbanis talpra álljon, ahonnan ennek minden Helységekbe való bévitele és jó karba való állítása véget kegyelmes rendeléseket méltóztatott ő Felsőge tenni a' Vármegyéknek, megengedvén aztis, hogy a' két Magyar Hazából a' Német és Lengyel Birodalmokba vijendő, vagy onnan Hazánkba hozandó gyapju és gyapot vásznak minden fizetéstől mentek legyenek; csak hogy a' határszéleken lévő Tiszteknek az efféléket jelenteni szükféges. — A' legközelebb érkezett Konstantzinápolyi Levelek is erősítik azt a' közönséges hirt, hogy a' Lofark Zászló, mint a' Keresztényekkel való háborúnak bizonyos jele, kivan szegezve, és az Erlangi 's némely Bétsi Levelekből olvassuk, hogy a' Kersónéfusi Koronázásra edgynehány ezerből álló Kopasz nyakú vitéz résen tartván a' fulét, ezen Koronázásnak megakadályoztatásában tokéletes igyekezettel vagynak. Már edgynehány esztendőktől fogva szüntelenül való hadikészülettel vagynak a' mi szomszédink, és most közelebb a' hadi sábornak való vásznatis kezdették Magyar Országról béfelé takarítani. — A' szükölködőknek 'srját fajtoló és azoktól nagy u'sorát fejő gazdagok ellen ezen kegyelmes rendelése tétetett ő Felsőgének közönségeslé: 1) Az eddig való usorákról szolló Törvények, minden F. Ts. és K. örökös Birodalmokban eltöröltetvén, edgy Törvény székis különben executiót nem adhat, hanem 4 re százért, kivált

vált ha a' hitelezőnek zálogja vagyon. Ha a' kereskedésre nézve valaki százra hatot igérvén pénzt veszen fel, igenis meglehet, de tobbre 4-nél nem irattatik be a' Táblákon, és törvényes interest többet nem remélhet. —

A' Forró szeretet öl, és elevenit,

Ennek edgy különös példája vagyon itt.

*Erdélyből Szebenből: „ Tsaknem egy eszten-deje már, hogy közöttünk vala, edgy Szakfzoniából jött Jádzo Személy, ki valamint a' maga különös jádzásával és tsaknem hozzá hasonlithatlan éneklésével, ugy természeti szépségévelis mindenek előtt kedves lévén, méltán a' játéknézo ház elfo ékeflégének, és a' jádzók Királynéjának neveztetik vala. — Ez edgy megkereszteltett 'Sidó leány vala. kinek szépségét emelő játéki mozgása, éneklési hangja, valamint mindeneiktől kedveltetik vala, ugy, nem tsak a' vaktában gyuladó ifjúi indulatokat, hanem még a' félig meddig elalélt ősz érzékenységeketis a' maga szeretetével gyulasztya vala. De ennek kulfo szépségével megedgyezo belfo szépségei, minden más jádzó személlyek szokása ellen, kulonos lévén, tsak magánoson lakik vala, minden Férfiak társaságát kerülvén: a' honnan a' mondatik felolie, hogy a' természettől, minden aszszonyokban lenni szokott Férfiak eránt való érzékenységektől megfosztatott, mindazonáltal az ő haldokló szájából jött utolsó szavai elárulák, hogy a' férfiak eránt való igaz szeretet benne még nagyobb mértékben vala, mint fok ezekben — mert a' múlt hónapnak 17-dikén, az ő kívánságára ezen szomorú játékot játszodván: *Tárentumi Júlia*, ezen szép Jádzó-személy oly természet szerént játszodá *Juliát*, hogy ő magát soha a' jádzók társaságában ugy ki nem mutatá, mint ekkor;*

mi-

mivel magát a' jádzó piatzon, mindenek szemeláttá-
 ra ugy kereftül ütötte, hogy azon helyrol többé
 felnem kele. Ennek utolsó szava e' vala: *Ferdinand!*
követlek tégedet! és ezzel a' vér a' játéknézo hel-
 lyen buzogván mejjéből, edgy két pertzentés alatt
 meghidegedék teste. — Ezen a' játéknézők, és a'
 többi játékosok elbámúlván, semmi egyéb okát ha-
 lálának nem tudhatták, hanem ezen Levelet, mel-
 lyet másnap az asztalán ilyen igékkel találtak:

Kedves Jóakaróm!

Szánakozásra méltó *Károlina!*

Tégy erőszakot magadon, és megne rettenj, mi-
 dön ezen rettenetes igéket olvasod: A' te kedves
Ferdinándod megholt. Ő a' te betsületednek oltal-
 mazásában fegyvert rántván, a' te, és az ő ellenfé-
 gének M*—nek fegyvere által, a' te betsületedért
 halameg. Én szemmel látó bizonsága vagyok ezen
 tselekedetének, és az ő haldokló szájából kijött utolsó
 szavaitis hallottam: *Károlina!* éretted meghalni
 örökké élni. — ott — ott meglátlak még valahára!
 Ezen szavak közt indúla lelke az örökkévalóságra.
 Az ő irigye, ki az ő halálának oka, elfoghozzád
 menni, hogy helyette helyet nyerjen kebeledben,
 s. t. Légy jó egéfléggel. — igaz Jóakarod: R*

Rómából iratik, hogy a' szentféges Atya a' maga-
 titkos kamarájában olly szorgalmatosan foglalatosko-
 dik, hogy már edgynehány hetektől fogva semmi
 közönséges helyen nem szemléltethetik. — Annak
 okát, hogy miért hivattatott vala a' *Mekheln*i fő Püs-
 pök és Kárdinális Bétsbe, és hogy az eddig Brüs-
 szelben volt Pápa Nuntziussa *Tzondadari* Urnak mi-
 ért kellették a' Tsászári Birodalmot elhagyni és a' Lö-
 veni Seminarium Zenebonájatis mi okozta legyen,
 már most világosabban tudják. Ennek mind a' három-

nak azon már megirt *Búlla* az oka, mellyet ezen Nuntzius vévén Rómából, ugyan azon formában és kelése helye' meghagyásával véghetetlen fokot nyomtattatvánki, ezen Kárdinális Ur által a' nép között kiofztattatta. Minthogy pedig ezen *Búlla* átok alá vetette ezen Könyvetskében; *Mi a' Pápa?* mind azokat az eretneki igéket, mellyek abban a' Pápa tsalhatatlanfága ellen valának, a' Concilliumok elfőfégéről, a' Püspökök Istentől nyert hatalmokról s. t. noha már most minden Katholikus oskolákban közönfégesen tanittatnak ezen igazságok. Ezen *Búlla* a' Löveni Semináristáknakis ofztogattatván, láták, hogy azok a' tudományok, mellyek nékik tanittatnak, megvagnak a' Pápától átkozva, 's mint meleg véru fél-tudófok (ezek a' világon leg engedetlenebbek) zenebonát inditván, azt mondák, hogy az ő lelke-efméreti megnem engedné; hogy ök azokat tanulják, és így zenebonával hagyák ott a' Papi tanuló műhelyt. Ezen *Búlla* dolgát a' fő kormányozó szék tokéletesen kinyomozván, minthogy az 1783-ban 24dik Nov. költ F. Tsászári végezés szerént ezen Országban minden hatalmától megfofztatván a' Nuntzius, tsak *tóleratus* (eltürt) volt; a' Nuntzius el-parantsolták, a' Kárdinális pedig Bétsbe szollittaték, és e' valóságos oka mind a' három dolognak. — Már jó darab ideje, hogy némely mások felett tetszeni kívánó ujfág Levelekből olvassuk a' Prufzszus Hertzeg Kisafszonynak a' Romai Tsászárral lejendő öszve kelését, mellyet némelleyek, kik tsak a' közölebbről való környülállásokat nézik, és abból itélnek, a' mostan Uralkodó F. *Második Józsefre* magyarázzák — de hogy ezen hir nem ő Felsőfégére, sem nem a' mi F. Kor. Hertzegünkre tartozzék, a' mélyebb környülállásokat értők jól tudják hová tzelez.

*Mi reánk ugyan ezen dolognak kihirdetése nem bi-
zatott, de ha a' mi E. Olvasóinkrais találna
e' dolog tartozni, imé ide iktattjuk.*

H i r a d á s.

A' Tifzán innen való kerületben lévő Királyi
Törvényes Tábla ezzel a' ki adott hirréd - adással
mindeneknek, a' kiknek illik tudtára adja, hogy a'
leg nagyobb Törvény - Szék vegezése szerént *Kereszt-
szeghi Ifjabb Csáky János* Grófnak, az Országban
belöl lévő mind az egy helyben fekvő, mind az ingó
jószágaira a' Hitelezők, ez előtt a' már említett
Tábla előtt öszve gyűljenek. Annakokaért mind azok-
nak, a' kiknek ettől a' Gróftól az adóllágot megkér-
ni jussok van, hirrül adatik, hogy ebben az Eszten-
dőben 12 Augustusig a' magok adóllág kéréseket *Ok-
rutzky Samuel* a' fent nevezett jószágok felett ren-
deltetett Prokátor ellen, ennek a' Királyi Törvényes
Táblának be-jelentsék, meg mutatván azonban a'
magok kéréseknek nem tiak valóságát; hanem még
azt a' fundamentomot is, a' mely szerént a' többi
adósok közt elsőbb, vagy utolsóbb helyet akarnak
kapni: külömben a' rendelt idő után meg nem hal-
gattatnak; a' kik pedig magokat addig nem jelentik,
az említett Grófnak semmi jószágából, ha mindjárt
valami keresett jussok volna is a' jószághoz, leg-
kissebbet sem kapnak; ha pedig még a' jószágba adó-
fok, (a' Compensatióból vagy zálogból s. a. t. szár-
mazó jussal, semmit se nyervén) annak meg fizeté-
sére koteleztetnek. Költ az *Eperjesi Törvény* gyű-
lésben Ennek a' hónapnak 8. Napj. 1787.

B. Vétsey Farkas

(L. S.)

Fáy Barnabás. m. k.

Fejér Antal. m. k.

Sz. S.